

POSTANOWIENIE

Dnia 19 stycznia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Puskarski

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 19 stycznia 2026 r.

wniosku obrońcy skazanego **B.O.**

o wyłączenie sędziego od udziału w sprawie,

na podstawie art. 41 § 1 i art. 42 § 4 k.p.k., art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności

postanowił:

wyłączyć Sądu Najwyższego R.W. od udziału w sprawie kasacyjnej o sygn. akt V KK 84/25.

UZASADNIENIE

Obrońcy skazanych B.O. i M.R. wnieśli kasacje od wyroku Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 29 sierpnia 2024 r., sygn. akt IX Ka 634/23, zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Toruniu z dnia 24 maja 2023 r., sygn. akt II K 1843/21. Sprawa została zarejestrowana w Sądzie Najwyższym pod sygnaturą V KK 84/25 i zarządzeniem Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Karnej przydzielona sędziemu A.R., tym samym mającemu pełnić rolę sprawozdawcy w razie rozpoznawania sprawy przez Sąd w składzie kolegialnym. Zarządzeniem z dnia 25 marca 2025 r. wyznaczono skład orzekający w osobach: Prezes SN Z.K. (Przewodniczący), SSN A.R. i SSN S.S. oraz termin rozprawy kasacyjnej na 15 maja 2025 r. Zawiadomiona o tym obrońca skazanego B.O. adw. W.D. trzema pismami datowanymi 1 kwietnia 2025 r. na podstawie z art. 41 § 1

k.p.k. wystąpiła o wyłączenie wymienionych sędziów „od rozpoznania sprawy o sygn. akt V KK 84/25”. Wskazała, że sędziowie ci na urząd sędziego Sądu Najwyższego zostali powołani przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, tj. w procedurze niedającej gwarancji niezawisłości i bezstronności. W związku z tym przytoczyła uchwałę składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, zgodnie z którą nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej na mocy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Obrońca nawiązała również do innych judykatów Sądu Najwyższego, w tym do uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, także do orzecznictwa trybunałów międzynarodowych (ETPC, TSUE) i stwierdziła, że „na każdym etapie postępowania konieczne jest badanie przez sąd z urzędu, czy skład, w którym rozpoznaje sprawę, spełnia wymagania sądu właściwego, o których mowa w art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej i art. 6 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i podstawowych Wolności”.

Do rozpoznania wniosku o wyłączenie sędziów został wyznaczony sędzia Sądu Najwyższego P.K. W uwzględnieniu wniosku obrońcy skazanego B. O. Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 14 lipca 2025 r. (V KK 84/25, KRI 1123) wyłączył tego sędziego od rozpoznania wniosku o wyłączenie od udziału w sprawie sędziów Sądu Najwyższego – Z.K., A.R. i S.S. Następnie sprawa o wyłączenie sędziów została skierowana do referatu sędzi Sądu Najwyższego M.B., która do pełnienia urzędu została powołana w takiej samej procedurze jak wymienieni wyżej sędziowie, co jednak nie spowodowało wystąpienia obrońcy o wyłączenie tej sędzi. Jest jednak faktem, że o ile strony zostały zawiadomione, iż wniosek o wyłączenie sędziów będzie rozpoznawał Sąd obsadzony przez sędziego P.K., to z akt sprawy nie wynika, by miało to miejsce w odniesieniu do sędzi M.B. Postanowieniem z dnia 16 września 2025 r. (V KK 84/25, KRI 954) Sąd Najwyższy wniosek o wyłączenie

Prezesa SN Z.K., SSN A.R. i SSN S.S. od rozpoznania sprawy sygn. akt V KK 84/25 pozostawił bez rozpoznania.

Wskazany skład orzekający Sądu Najwyższego uległ częściowej zmianie, bowiem zarządzeniem z dnia 3 października 2025 r., określającym termin rozprawy kasacyjnej na 2 grudnia 2025 r., do tego składu wyznaczono sędziów Sądu Najwyższego: S.S., A.R. i R.W., o czym zawiadomiono zainteresowane podmioty. obrońca skazanego B. O. pismem z dnia 14 listopada 2025 r. na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. wniosła o wyłączenie sędziego R.W. „od udziału w rozpoznaniu sprawy V KK 84/25”. W treści pisma akcentowała, że wymieniony sędzia do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego został powołany przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw oraz że powołanie sędziego w takiej procedurze nie daje gwarancji niezawisłości i bezstronności. W tym względzie powtórzyła argumenty przedstawione we wcześniej złożonych pismach postulujących wyłączenie sędziów od udziału w sprawie kasacyjnej B. O.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Opisane realia sprawy nasuwają spostrzeżenie, że złożenie przez obrońcę skazanego B. O. wniosku o wyłączenie od udziału w sprawie sędziego R.W. bardziej jest przejawem zrozumiałej konsekwencji w podejmowaniu określonych działań procesowych, niż efektywnego dążenia do ukształtowania niebudzącego zastrzeżeń składu orzekającego Sądu Najwyższego, tj. spośród sędziów powołanych do pełnienia urzędu w tym Sądzie w procedurze obowiązującej przed 2018 r. Z pisma obrońcy wynika bowiem, że przyjęła ona do wiadomości postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2025 r. i kwestię udziału w składzie orzekającym sędziów A.R. i S.S. (zapewne i Prezesa SN Z.K.) uznaje za rozstrzygniętą. Musi zatem mieć w polu widzenia, że takie podejście do zagadnienia każe uznać, iż ewentualne wyłączenie od udziału w sprawie sędziego R.W. nie spowoduje, że skład nowo utworzony – ciągle z udziałem sędziów A.R. i S.S., a nie jest też wykluczony powrót do składu, który miał procedować na rozprawie 15 maja 2025 r. – nie będzie dotknięty tą samą wadą, co składy wcześniej wyznaczone.

Rodzi to pytanie o sens ewentualnego uwzględnienia przedmiotowego wniosku, także przy uwzględnieniu dotychczasowego czasu trwania postępowania kasacyjnego, proporcji kary pozbawienia wolności odbytej przez skazanego względem kary orzeczonej oraz odmowy wstrzymania wykonania zaskarżonego orzeczenia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2025 r.). W tym względzie należało jednak mieć na uwadze, że nawet przy niekontestowaniu przez autorkę wniosku postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2025 r. kwestię składu orzekającego w przedmiotowej sprawie Sądu Najwyższego trudno uznać za definitywnie rozstrzygniętą. Jak wyżej podano, co do wniosku o wyłączenie trzech sędziów od rozpoznania sprawy sygn. akt V KK 84/25 wydał postanowienie Sąd Najwyższy z udziałem sędzi M.B., która – podobnie jak sędziowie objęci wnioskiem – do pełnienia urzędu została powołana przez Prezydenta RP na wniosek wadliwie ukształtowanej Krajowej Rady Sądownictwa. W szeregu orzeczeniach Sąd Najwyższy wskazywał, że w takim układzie procesowym wydanie postanowienie nie stanowi określonej w art. 41a k.p.k. przeszkody w rozpoznaniu ponowionego wniosku o wyłączenie sędziego, albowiem orzeczenie wydane z udziałem sędziego Sądu Najwyższego powołanego na ten urząd w wyniku rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie ustawy z 8 grudnia 2017 r. dotknięte jest bezwzględną przyczyną odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., a w konsekwencji nie zostało wydane przez niezależny i bezstronny sąd ustanowiony ustawą (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 1 lutego 2024 r., II KK 540/23; z dnia 6 marca 2024 r., II KK 209/23; z dnia 24 lipca 2024 r., III KK 147/24; z dnia 4 czerwca 2025 r., II KK 365/24). Wobec tego nawet jeżeli obrońca B. O. uznała za słuszne kolejny wniosek o wyłączenie sędziego ograniczyć do osoby sędziego R.W., a inni uczestnicy postępowania dotychczas nie wykazywali inicjatywy w tym zakresie, to nie można wykluczyć, że w dalszym toku postępowania kasacyjnego, nawet na rozprawie, któryś z nich jednak wystąpi z wnioskiem o wyłączenie członków składu orzekającego. Zatem trzeba przyjąć, że względy natury pragmatycznej nie sprzeciwiają się uwzględnieniu słusznego co do zasady wniosku o wyłączenie od udziału w sprawie sędziego R.W.

Rozpatrując ten wniosek należało uwzględnić, że w wielu orzeczeniach Sąd Najwyższy trafnie wskazywał, iż sędzia ulega wyłączeniu, nie tylko wówczas, gdy

istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie (art. 41 § 1 k.p.k.), ale również w sytuacji, gdy orzekanie przez sędziego w danej sprawie mogłoby prowadzić do naruszenia standardu z art. 6 ust. 1 EKPC i w konsekwencji uznania, że taki skład orzekający w ogóle nie stanowi niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą (postanowienia: z dnia 6 lipca 2022 r., IV KO 66/22, z dnia 13 października 2021 r., II KO 30/21; z dnia 28 kwietnia 2022 r., IV KO 32/22; z dnia 17 marca 2022 r., II KO 12/22; z dnia 4 czerwca 2025 r., II KK 365/24 i inne). Sąd Najwyższy, badając w trybie art. 41 § 1 k.p.k. wniosek o wyłączenie sędziego powołanego w wadliwej procedurze nominacyjnej, powinien zatem mieć na względzie, że problematyka dotycząca procedury powoływania sędziów jest ściśle powiązana z prawem do rzetelnego procesu sądowego i mając w polu widzenia częste przypadki występowania przez strony procesu do tego organu na tle obsady sądu, również stanowisko Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, który wskazywał, iż orzeczenie wydane przez skład sądu z udziałem osób powołanych na stanowisko sędziego w wadliwej procedurze nominacyjnej jest obciążone wadą traktowaną jako naruszenie art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (zob. wyrok ETPC z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce, skarga nr 43447/19 i in.). Zagadnienie nabiera szczególnego znaczenia w odniesieniu do sędziów Sądu Najwyższego (sądu „ostatniego słowa”), z założenia będącego ważnym gwarantem niezakłóconego, prawidłowego funkcjonowania demokratycznego państwa prawnego, wyznaczającym standardy niezależności, niezawisłości i bezstronności orzekania.

Jest faktem, że Pan R.W. do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego został powołany przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie wspomnianej ustawy z 8 grudnia 2017 r. Kwestia wadliwości takiego powołania była przedmiotem analizy w wielu judykatach, w tym w uzasadnieniu mającej moc zasady prawnej uchwały składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I - 4110 - 1/20 oraz uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22 i obecnie zbędne jest powtarzanie przedstawionych tam obszernych rozważań. Nie jest też

bez znaczenia, że procedura nominacyjna, w której wziął udział wymieniony sędzia, zmierzała do obsadzenia Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, *quasi* sądu specjalnego, w której sędzia orzekał do momentu likwidacji tego organu w lipcu 2022 r. Na jego zależność od władzy politycznej wskazał Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, który uznał, że Izba Dyscyplinarna SN nie jest sądem w rozumieniu prawa europejskiego (por. wyrok TSUE z dnia 15 lipca 2021 r., C-791/19). Wyżej zaznaczono, że zgodnie z uchwałą połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., do której nawiązała obrońca, orzeczenie wydane z udziałem sędziego Sądu Najwyższego powołanego na ten urząd w wyniku rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie ustawy z 8 grudnia 2017 r. dotknięte jest bezwzględną przyczyną odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., zatem ta okoliczność również przemawia za uwzględnieniem przedmiotowego wniosku.

Pomimo niezłożenia wniosku o wyłączenie sędziego przez skazaną M.R., względnie przez jej obrońcę, mając na uwadze jednolitość postępowania kasacyjnego prowadzonego wobec obojga skazanych, w sentencji postanowienia jest mowa nie o wyłączeniu sędziego R.W. od udziału w sprawie kasacyjnej skazanego B. O., ale od udziału w sprawie kasacyjnej o sygn. akt V KK 84/25.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak na wstępie.

Zbigniew Puskarski

[WB]

[a.ł]